

Opvallend nieuws: het in mei geïnstalleerde Finse kabinet bestaat voor de meerderheid uit vrouwen. Voor het eerst wordt een land nu door meer vrouwen dan mannen geregeerd. In Frankrijk was een van de twee presidentskandidaten een vrouw; op 6 mei werd niet Ségolène Royal maar Nicolas Sarkozy president. De Duitse Angela Merkl heeft dus weer een mannelijke Franse collega.

nieuws: vrouw aan politieke top

Waarom zijn hoge benoemingen van vrouwen nog steeds reden voor veel media-aandacht? Niet omdat er zo weinig vrouwen in politieke functies zijn. Wél omdat het om de machtigste politieke ambten gaat. Net zoals in het bedrijfsleven geldt ook in de politiek, dat hoe machtiger de functie, hoe minder vrouwen wij er tegenkomen.

Hoe komt dat? Ten eerste: machtige posities zijn schaars. Veel mannen staan er in de politieke coulissen voor te trappelen: minister-president annex partijleider, minister, commissaris der Koningin, burgemeester van een grote stad of afgevaardigde in machtige Europese commissies (In de 117-koppige commissie voor de tekst van de Europese grondwet zaten maar zestien vrouwen).

Ten tweede: wie macht heeft, geeft die niet gauw vrijwillig uit handen. Kun je zelf die machtige posities niet innemen – je kunt niet worden herbenoemd of je bent gewoon niet goed genoeg – dan is het *next best* om kandidaten voor te dragen uit je eigen netwerk, die in zoveel mogelijk opzichten op je lijken. Vrouwen, zelfs niet in mantelpak of krijtstreep, lijken niet op mannen en verkeren bovendien doorgaans niet in die netwerken.

Een derde factor is dat het om publieke functies gaat. Bij benoemingen moet rekening worden gehouden met de opinie van de kiezers over de toekomstige ambtsdrager. Dat vrouwelijke kandidaten electoraal minder aantrekkelijk zouden zijn, is een hardnekkig misverstand en lastig te ontzenuwen, juist omdat persoonskenmerken niet te onderscheiden zijn van het vrouw- of man-zijn. Hier speelt ongetwijfeld mee, dat mannelijke politici per definitie meer vertrouwen inboezemen. Ze worden eerder geïdentificeerd met politiek leiderschap; er

zijn immers vrijwel geen vrouwelijke, politieke leiders. Echter, uit kiezersonderzoeken blijkt dat het overgrote deel van de kiezers geen principiële bezwaren heeft tegen een vrouwelijke president of premier. Maar vrouwelijke politieke leiders zijn nieuw en passen dus minder in het beeld van vriendjespolitiek en graaicultuur. Meer vrouwen in politieke functies, zorgt in ieder geval voor een hogere responsiviteit en een groter draagvlak voor beslissingen.

Hoe opmerkelijk dus de benoeming van Merkl ook is, in Europa gingen zes vrouwen haar voor. Verder tellen wij nog vier vrouwelijke presidenten. Stel dat deze vrouwen, zoals mannen dit doen, hun positie gebruiken om (ook) andere vrouwen in machtige functies te benoemen, dan was een *Frau Bundeskanzler* in 2005 en een *Présidente de la République* geen reden meer voor voorpaginanieuws. Thatcher deed geen enkele moeite voor andere vrouwen, maar Brundtland in Noorwegen en Jäätteenmäki in Finland zorgden ervoor, dat de helft van hun kabinet uit vrouwen bestond.

Misschien moeten wij in Nederland nog even wachten op een vrouwelijke premier. Maar in 2011, of zoveel eerder, rekenen wij wel op een kabinet met de helft vrouwen. Op dit moment zijn Frankrijk (7 vrouwen op 15 ministers), Spanje (8 op 16), Zweden (11 op 22) en dus Finland (12 op 20) Nederland al voorgedaan.

Monique Leyenaar
Hoogleraar Vergelijkende Politicologie,
i.h.b. Politieke Participatie en Politieke Vernieuwing,
Radboud Universiteit Nijmegen
m.leyenaar@fm.ru.nl